

Monografiją „Viešvilė“ išleiskime kartu

2009 m. kovo 10 d. Lietuvos knygų kelio per Lietuvą metu tarp „Versmės“ leidyklos ir tuometinės Jurbarko rajono savivaldybės įpareigotų atstovų buvo pasirašyta Ketinimų parengti ir išleisti savo krašto knygą sutartis. Viešvilės bendruomenės veiklos 2013–2018 m. plane 2018 m. numatyta Paruošti Viešvilės monografiją, kuri 2012 m. jau pradėta rengti „Versmės“ leidykloje.

Nors apie Mažosios Lietuvos istoriją mokslininkų rašyta nemažai, tačiau Viešvilės– šio rytinės Skalvos krašto istorija atskirai nėra nagrinėta. Todėl rengiamas leidinys gana reikšmingas Mažosios Lietuvos Klaipėdos krašto kultūros istorijai. Pateikiu keletą istorikų vertinimų:

Yra žinoma, kad dar priešistoriniais laikais Prūsos kraštas dominavo kultūriškai. <...> Materialinės kultūros atžvilgiu ši sritis buvo pats gyviausias kultūros centras Rytų Pabaltijyje¹; ².

¹ Prūsų gyvenimas, *Mažosios Lietuvos enciklopedija*, t. 3, Vilnius, 2006, p. 748.

² Gimbutienė M. *Rytprūsių ir vakarų Lietuvos priešistorinės kultūros apžvalga*. New York, 1958

Kaip rašo istorikas, hum. mokslų habil. daktaras Edvardas Gudavičius, skalviai, kaip ir sembai bei kuršiai buvo turtingiausi iš baltų genčių, daugiausia prekyvę ir kariavę³.

³ Gudavičius E. Skalviai, *Mažosios Lietuvos enciklopedija*, t. 4, Vilnius, 2009, p. 265.

Mažosios Lietuvos kraštas, skirtingai nei Didžioji Lietuva, jau nuo XIII a. buvo susietas su vokiškąja kultūra. Gyventojų sudėtis dėl nesibaigiančių kovų, siautėjusių ligų čia dažnai kito³.

³ www.bernardinai.lt/str./2015-12-13-krastas-be-savo-zmoniu/138409 Senujų baltų istorija, kultūra nuo seno domėjosi ne tik Lietuvos, bet ir kaimyninių šalių mokslininkai..

Skalva, ilgai nesibaigiančių kovų su kryžiuočiais kraštas, turintis turtingą, tačiau užmirštą savo istoriją, kadangi visi krašto archyvai buvo išvežti į Vokietiją. Sovietiniu laikotarpiu domėtis šio krašto istorija nebuvo galima. Prieiti prie Vokietijos archyvų atsirado galimybė tik Nepriklausomybės laikotarpiu.

Monografijai „Viešvilė“ parengti suburtas didžiulis apie 80 autorių kolektyvas. Nemaža dalis straipsnių autorių turi mokslų daktaro laipsnį, tad monografijai pateikti 45 nauji moksliniai darbai ir dvi dešimtys jau publikuotų [moksliniame žurnale „Res Humanitariae“](#) bei kituose mokslo leidiniuose. Monografijoje bus skelbiami straipsniai apie archeologinius tyrinėjimus, gamtą: gyvenvietę supančius miškus, upes, draustinius, valsčių istoriją nuo seniausiųjų laikų, abipus Nemuno Viešvilės evangelikų parapijai priklausiusius kaimus, gyventojų kalbą, krašto etnokultūrą, tautosaką, bažnyčias, žymius žmones.

Peržvelgus Versmės leidyklos svetainę www.versme.lt/viesvile.htm [.Rengiamos monografijos Viešvilė, randame](#) duomenis apie leidinio finansavimą. Didelė dalis gyventojų, kai kurios įstaigos ir organizacijos monografijos leidybai jau skyrė neatlyginamos paramos per 29 000 Eur. Tačiau iki šiol nesiremiama ES ar Nacionaliniais fondais, nebuvo rengiamas projektas.

Monografija „Viešvilė“ savo didžiule apimtimi ir parengtų mokslinių straipsnių įvairove gali būti prilyginama Viešvilės, Smalininkų miestelių ir juos supančių aplinkinių kaimų, gyvenviečių enciklopedijai. Kadangi leidybos sąmata reikalauja nemažų finansinių išteklių, noriu pakviesti visus dar neparėmusius gyventojus, vietos įmones ir organizacijas pagal savo galimybes paremti šios monografijos leidybą. Toks leidinys leidžiamas tik vieną kartą. Vertinant monografijos „Viešvilė“ reikšmę Mažosios Lietuvos, Klaipėdos krašto liaudies kultūros pažinimui, labai svarbu, kad jis išvystų dienos šviesą dar šiais 2019-aisiais metais.

Socialinių mokslų daktarė, Vytauto Didžiojo universiteto
Bioekonomikos plėtros fakulteto profesorė Vilma Atkočiūnienė